

Μάθημα: *Ιστορία της Τεχνολογίας*
ΠΜΣ «Ιστορία και Φιλοσοφία των Επιστημών και της Τεχνολογίας» (ΙΦΕΤ)
Εαρινό Εξάμηνο Ακαδημαϊκού Έτους 2024-2025
Πέμπτη 18:00-21:00
Αίθουσα ΜΚ 1 ΙΦΕ/ΕΚΠΑ
E-class: <https://eclass.uoa.gr/courses/PHS371/>
Διδάσκοντες: Τέλης Τύμπας (tympas@phs.uoa.gr),
Χρήστος Καραμπάτσος (chriskaraba@phs.uoa.gr)

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το μάθημα είναι μια εισαγωγή στην ιστορία της τεχνολογίας. Εστιάζει στους αιώνες της νεωτερικότητας (εμπορικός και βιομηχανικός καπιταλισμός), προβαίνει όμως και σε συγκρίσεις με άλλες περιόδους. Καλύπτει το Αναγεννησιακό «Θέατρο των Μηχανών», τον πειραματισμό με τις ατμομηχανές στον Διαφωτισμό, την εισαγωγή της έννοιας «τεχνολογία» με την εδραίωση της Βιομηχανικής Επανάστασης, την διευρυμένη αναπαραγωγή του προτύπου της ατμομηχανής μέσω της ηλεκτρογεννήτριας και του ηλεκτρονικού υπολογιστή, την επιμήκυνση και σύνδεση των κυκλωμάτων ατομικών μηχανών σε δίκτυα και διαδίκτυα. Το μάθημα εισάγει επίσης στην ιστορία του κλάδου της ιστορίας της τεχνολογίας, στα βασικά ιστοριογραφικά ρεύματα και στα κλασικά έργα του κλάδου, αλλά και στις σχέσεις με άλλους κλάδους της ιστορίας.

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Ι: *Η επανάσταση και η διευρυμένη αναπαραγωγή της (από την 1^η στη 2^η, 3^η και 4^η Βιομηχανική Επανάσταση).*

- Από το μηχανικό κύκλωμα της ατμομηχανής στα ηλεκτρικά δίκτυα και τα ηλεκτρονικά διαδίκτυα (Soho Factory, Menlo Park, SiliconValley).
- Από την «μανιφακτούρα με εναλλάξιμα μέρη» των κρατικών οπλουργείων στις «γραμμές παραγωγής» των Ford, General Motors, Toyota, Foxconn.
- Από τους λογαριθμικούς πίνακες στα προγράμματα λογισμικού και από τον κυβερνήτη της ατμομηχανής στον κυβερνοχώρο.
- Από την ατομική βόμβα στη γη στο διαστημόπλοιο στη σελήνη.
- Από το κύτταρο (cell) ως το εσωτερικό μιας μηχανής, στο περιβάλλον (environment) ως το εξωτερικό της.
- Από τις εκρήξεις των ατμομηχανών στις αστάθειες των δικτύων και στις υπαρξιακές απειλές.

ΕΝΟΤΗΤΑ II: Η αυθόρμητη και η κριτική ιστορία της τεχνολογίας

- Τεχνολογία: Ιστορία μιας έννοιας από τον Καρλ στον Λίο Μαρξ.
- Ιστοριογραφικές διαμάχες: internalism/historicism vs externalism/sociologism, contextualism vs constructivism.
- Από το «Νέο Θέατρο των Μηχανών» (εμπορικό κεφάλαιο) στις «Διεθνείς Εκθέσεις» (βιομηχανικό κεφάλαιο).
- Από τους «Βίους Αγίων» στους «Βίους Μηχανικών».
- Λογοτεχνία/Τέχνη και Τεχνολογία: Από τον Στερν στον Σελίν και από τον Τσάπλιν στον Κιούμπρικ.

ΕΝΟΤΗΤΑ III: Θέματα

- Αρχαιότητα, Βυζάντιο και Τεχνολογία.
- Τεχνολογία στην Νεότερη Ελλάδα.
- Σύνορα και Τεχνολογία.
- Κοινωνικό Φύλο και Τεχνολογία.
- Φασισμός και Τεχνολογία.
- Τεχνολογία και περιβάλλον.

ΕΝΟΤΗΤΑ IV: Αξιοποίηση της ιστορίας της τεχνολογίας

- Τεχνολογική Πολιτική και Ιστορία της Τεχνολογίας.
- Μουσειολογία και Ιστορία της Τεχνολογίας.
- Βιομηχανική Αρχαιολογία και Ιστορία της Τεχνολογίας.
- Δημόσια Ιστορία και Ιστορία της Τεχνολογίας.
- Ψηφιακή Ιστορία και Ιστορία της Τεχνολογίας.

ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Maxine Berg, *The machinery question and the making of political economy 1815-1848*, Cambridge University Press, 1980.
- Ruth Schwartz Cowan, *More work for mother: The ironies of household technology from the open hearth to the microwave*, Basic Books 1983.
- David Edgerton, *The Shock of the Old: Technology and Global History Since 1900*, Oxford University Press, 2017.
- Robert Fox (editor), *Methods and Themes in the History of Technology*, Routledge, 1996.
- David Alan Grier, *When Computers Were Human*, Princeton University Press 2005.
- David A. Hounshell, *From the American System to Mass Production, 1800-1932*, The Johns Hopkins University Press 1984.

- Gabrielle Hecht, *The Radiance of France: Nuclear Power and National Identity after World War II*, MIT Press, 1998.
- David Mindell, *Our Robots, Ourselves: Robotics and the Myths of Autonomy*, Penguin, 2015.
- David F. Noble, *Forces of Production: A Social History of Industrial Automation*, Oxford University Press 1984.
- David Nye, *American Technological Sublime*, MIT Press, 1996.
- Eric Schatzberg, *Τεχνολογία: Κριτική Ιστορία μιας Έννοιας*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2024 (Α' Εκδ. 2018).
- Merrit Roe Smith and Leo Marx (ed.), *Does Technology Drive History? The Dilemma of Technological Determinism*, The MIT Press, 1996.
- Τέλης Τύμπας και Ειρήνη Μεργούπη-Σαβαΐδου (επιμέλεια), *Ιστορίες της τεχνολογίας του εικοστού αιώνα: Ηλεκτρικά Αυτοκίνητα, Ξύλινα Αεροπλάνα, Γαλλικοί Αντιδραστήρες, Γυναίκες Υπολογιστές*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο, 2013.
- Στάθης Αραποστάθης, Φαίδρα Παπανελοπούλου και Τέλης Τύμπας (επιμέλεια), *Τεχνολογία και Κοινωνία στην Ελλάδα: Μελέτες από την Ιστορία της Τεχνολογίας και τις Σπουδές Επιστήμης και Τεχνολογίας*, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα, 2015.
- Stathis Arapostathis and Aristotle Tympas (guest editors), *History of Technology in Greece, from the Early 19th to 21st Century*, Special Issue of the journal *History of Technology*, Volume 33, 2017.